

Sosnowiec, 12.06.2023 r.

WED.0012.6.8.2023.AZ

URZĄD MIEJSKI w SOSNOWCU
BIURO RADY MIEJSKIEJ

wpłynęło 13.06.2023

L.dz. ....

Podpis .....
zał. ....

Komisja Oświaty

Rady Miejskiej

w Sosnowcu

W związku z posiedzeniem Komisji Oświaty Rady Miejskiej w Sosnowcu przewidywanym na dzień 19.06.2023 r., przekazuję informację dotyczącą punktu nr 1:

Realizacja nauki etyki i religii (wszystkich wyznań) – w publicznych szkołach i placówkach.

Zgodnie z Konstytucją RP religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole (art. 53, ust. 4). Także na gruncie Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r. państwo, uznając prawo rodziców do religijnego wychowania dzieci oraz zasadę tolerancji gwarantuje, że szkoły organizują zgodnie z wolą zainteresowanych naukę religii w ramach planu zajęć szkolnych (art. 12, ust. 1). Dlatego nie ulega wątpliwości, że konstytucyjne prawo do nauczania religii (edukacji religijnej) oraz do korzystania z takiego nauczania są ściśle powiązane z wolnością sumienia i religii (art. 53 Konstytucji RP) oraz prawem rodziców do wychowania swoich dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48, ust. 1 i art. 53, ust. 3 Konstytucji RP). Zatem ogólną gwarancję możliwości organizacji zajęć religii, zawiera Konstytucja RP. Kwestię tę doprecyzowano w aktach ustawowych i podustawowych.

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania w art. 20, ust. 3 praktycznie powtarza konstytucyjną regulację, wskazując, że nauczanie religii może odbywać się w szkołach i że kwestia ta powinna zostać unormowana w odrębnej ustawie. Właściwe regulacje znalazły się w ustawie z dnia 7 września z 1991 r. o systemie oświaty, która w art. 12, ust. 2 wskazuje, że: „Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły zadań, o których mowa w ust. 1”.

Ponadto w rozdziale dotyczącym oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów ustawa definiuje zajęcia religii jako „zajęcia edukacyjne” (art. 44a u.s.o.), co o tyle warto jest podkreślenia, gdyż implikuje, że do zajęć religii stosuje się ogólne przepisy dotyczące zajęć edukacyjnych, z takim natomiast zastrzeżeniem, że ocenianie ucznia odbywa się na zasadach ustalonych w rozporządzeniu, które ma określać warunki i sposób organizowania nauki religii w szkołach publicznych. Warto wspomnieć, że przejawem tego równouprawnienia zajęć religii wobec innych zajęć edukacyjnych jest choćby uwzględnianie oceny z religii przy obliczaniu średniej ocen. Regulację taką wprowadziło po raz pierwszy rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lipca 2007 r., a regulacja ta była przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez Trybunał Konstytucyjny. Trybunał wskazał, że uwzględnianie oceny z religii przy obliczaniu średniej ocen jest „konsekwencją wprowadzenia do programów nauczania nauki religii oraz konsekwencją umieszczania ocen z religii na świadectwach szkolnych w szkołach publicznych” – a kwestie te nie budzą już wątpliwości konstytucyjnych, więc nie ma podstaw do tego, żeby za niekonstytucyjne uznać wliczanie do średniej ocen - oceny z religii.

Szczegółowe zasady organizacji zajęć religii określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. Zajęcia religii mają charakter fakultatywny. Są one organizowane na życzenie rodziców, a w szkołach ponadpodstawowych – na życzenie bądź rodziców, bądź samych pełnoletnich uczniów (§ 1, ust. 1 rozporządzenia ws. nauki religii). Organizacja zajęć religii jest dla szkoły – w przypadku, gdy będą chętni uczniowie – co do zasady obligatoryjna. Szkoła publiczna nie może skutecznie uchylić się od obowiązku zorganizowania zajęć religii. Należy pamiętać, że szkoła, mimo że nie organizuje zajęć religii z własnej inicjatywy, to zawsze powinna być gotowa na to, żeby takie zajęcia zorganizować i umożliwić chętnym uczniom uczestniczenie w tych zajęciach. Przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danej klasy lub oddziału (wychowanków grupy przedszkolnej). Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale (wychowanków w grupie) lekcje religii w przedszkolu lub szkole powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej. Jeśli natomiast uczniów chętnych do nauki religii w danej szkole, przedszkolu byłoby mniej niż siedmiu, obowiązek zapewnienia zajęć religii przechodzi na organ prowadzący, który organizuje – w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym – lekcje w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym, pozaprzedzkolnym punkcie katechetycznym (§ 2, ust. 2 rozporządzenia ws. nauki religii).

Jeżeli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół (wychowankowie przedszkoli) prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.

Rozporządzenie ws. nauki religii określa, że zajęcia religii uwzględnia się w tygodniowym rozkładzie zajęć (§ 1, ust. 1a). Znaczenie tego przepisu jest takie, że jeśli zajęcia religii są organizowane dla danej grupy klasowej bądź międzyoddziałowej, to powinny one być uwzględnione w tygodniowym rozkładzie zajęć tych oddziałów tak, aby nie dochodziło do sytuacji, gdy zajęcia religii kolidują z innymi zajęciami edukacyjnymi.

Zgodnie z art. 12, ust. 1 u.s.o. „Publiczne przedszkola i szkoły podstawowe organizują naukę religii na życzenie rodziców, publiczne szkoły ponadpodstawowe na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie”. Życzenie organizacji nauczania religii w szkole jest wyrażane w formie pisemnego oświadczenia, które nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, ale może zostać zmienione (§ 1 ust. 2 rozporządzenia ws. nauki religii). Prawodawca słusznie założył tutaj, że życzenie ma być rozumiane nie jako życzenie organizacji zajęć religii tylko w danym roku szkolnym, w którym to życzenie jest składane, ale jako życzenie organizacji zajęć religii przez cały okres nauki ucznia w szkole. Jest to zarówno organizacyjne ułatwienie dla szkoły, która może precyzyjnie oszacować liczbę uczniów uczęszczających na zajęcia religii i przez to efektywniej układać plan zajęć przed rozpoczęciem roku szkolnego, jak i uproszczenie dla samych rodziców i uczniów, którzy nie muszą co roku na nowo takiego życzenia wyrażać. Życzenie takie wyrażają rodzice lub sami uczniowie. W związku z tym, że uczniowie pełnoletni samodzielnie decydują o pobieraniu nauki religii, prawo rodziców do wyrażania życzenia, aby ich dziecko pobierało naukę religii, kończy się w momencie osiągnięcia przez to dziecko pełnoletności. Nie ma możliwości, aby rodzice decydowali w imieniu swojego pełnoletniego dziecka, czy będzie ono uczestniczyło w zajęciach religii – jest to zawsze autonomiczna decyzja pełnoletniego ucznia. Podkreślenia wymaga tu, że szkoła nie organizuje zajęć religii z własnej inicjatywy, zajęcia te nie są zajęciami, na które uczniowie są domyślnie zapisani. Oświadczenie wyrażające życzenie udziału w lekcjach religii ma charakter pozytywny, więc wymaganie przez szkołę, aby rodzice, którzy nie chcą, żeby ich dzieci uczestniczyły w zajęciach religii, bądź też aby sami pełnoletni uczniowie składali oświadczenia o niewyrażeniu zgody na uczestnictwo w zajęciach religii, byłoby naruszeniem prawa. Uczestniczenie w zajęciach religii nie może być nigdy dorozumiane.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że nieklasyfikowanie z zajęć religii nie rodzi dla ucznia negatywnych konsekwencji w postaci nieuzyskania promocji do następnej klasy, bądź nieukończenia szkoły (§ 9, ust. 2 rozporządzenia ws. nauki religii). Rozporządzenie ws. nauki religii wskazuje, że oświadczenie wyrażające życzenie organizacji zajęć religii może zostać zmienione (§ 1, ust. 2). Należy rozumieć, że takie oświadczenie może zostać zmienione w dowolnym momencie roku szkolnego. Słusznie prawodawca tak szeroko unormował prawo do rezygnacji z zajęć religii, bo dzięki temu w sposób pełny i właściwy gwarantuje się rodzicom i pełnoletnim uczniom możliwość swobodnego decydowania o pobieraniu, bądź nie nauki religii. Tutaj należy podkreślić, że szkoła nie może w statucie określić terminu na złożenie oświadczenia o rezygnacji z zajęć religii.

Na podstawie obecnego prawodawstwa nauka religii nie jest obowiązkowa. Alternatywą dla lekcji religii w szkołach są zajęcia z etyki. Nauka zarówno religii, jak i etyki jest organizowana w szkołach na życzenie rodziców lub pełnoletnich uczniów. Uczniowie mogą uczęszczać na obydwa przedmioty lub jeden z nich albo nie uczęszczać na żaden. Na każdym etapie nauki mogą też z nich zrezygnować. O uczestnictwie w lekcjach religii lub etyki decydują rodzice lub opiekunowie jeśli ich dzieci są niepełnoletnie, a uczniowie pełnoletni decydują samodzielnie.

Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo, przy czym lekcja w szkole trwa 45 minut, zajęcia przedszkolne dla 3-4-latków – 15 minut, natomiast dla 5-6-latków – pół godziny. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Tygodniowy wymiar godzin etyki ustala dyrektor szkoły. Oceny z religii i etyki są wliczane do średniej ocen ucznia, ale nie wpływają na promocję do następnej klasy.

Szkoła jest obowiązana zapewnić w czasie trwania lekcji religii lub etyki opiekę lub zajęcia wychowawcze uczniom, którzy nie korzystają z nauki religii lub etyki w szkole. Przedszkole lub szkoła zatrudnia nauczyciela religii, katechetę przedszkolnego lub szkolnego wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danego przedszkola lub szkoły, wydanego przez:

- w przypadku Kościoła Katolickiego - właściwego biskupa diecezjalnego,
- w przypadku pozostałych kościołów oraz innych związków wyznaniowych - właściwe władze zwierzchnie tych kościołów i związków wyznaniowych.

Cofnięcie skierowania jest równoznaczne z utratą uprawnień do nauczania religii w danym przedszkolu lub szkole. O cofnięciu skierowania właściwe władze kościołów lub innych związków wyznaniowych powiadamiają dyrektora przedszkola lub szkoły oraz organ prowadzący. Na okres pozostały do końca roku szkolnego kościół lub inny związek wyznaniowy może skierować inną osobę do nauczania religii, z tym że równocześnie pokrywa on koszty z tym związane.

Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są odpowiednio wizytatorzy wyznaczeni przez biskupów diecezjalnych Kościoła Katolickiego i właściwe władze zwierzchnie pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazana do wiadomości organom sprawującym nadzór pedagogiczny.

Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii i etyki, w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzą dyrektor szkoły (przedszkola) oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego.

Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii. Szkoła organizuje zajęcia z etyki w oparciu o programy nauczania dopuszczone do użytku w danej szkole zgodnie z art. 22a, ust. 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Etaty nauczycieli religii w szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Sosnowiec:

Rok	Etaty nauczycieli religii
2019	93,39
2020	91,45
2021	91,02
2022	84,56

Liczba osób zatrudnionych do nauki religii w latach 2019 – 2022:

	2019/2020			2020/2021			2021/2022		
	księża	siostry zakonne	katecheeci	księża	siostry zakonne	katecheeci	księża	siostry zakonne	katecheeci
Suma	42	8	81	40	8	87	42	5	82

Liczba uczniów sosnowieckich placówek oświatowych uczęszczających na religię:

- rok szkolny 2019/2020 – 19 688

- rok szkolny 2020/2021 – 16 292

- rok szkolny 2021/2022 – 14 831

Organizacja przez gminę Sosnowiec religii innych wyznań:

Ilość uczniów z poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego uczęszczających na lekcje religii Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w punkcie katechetycznym w Sosnowcu:

Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia religii w roku szkolnym 2019/2020
Bielsko-Biała	6
Bytom	1
Chorzów	4
Gliwice	2
Katowice	8
Kozy	1
Mikołów	1
Mysłowice	1
Rudziniec	1
Rybnik	3
Oświęcim Gmina	2
Orzesze	2
Jastrzębie Zdrój	1
Tychy	5
Piekary Śląskie	1
Knurów	1
Ogółem	40
Sosnowiec	9
Ogółem z Sosnowcem	49

Jednostka samorządu terytorialnego	liczba uczniów uczęszczających na zajęcia religii w roku szkolnym 2020/2021
Chorzów	3
Gliwice	2
Katowice	7
Kozy	1
Mikołów	1
Mysłowice	1
Rudziniec	1
Rybnik	3
Oświęcim Gmina	2
Orzesze	2
Jastrzębie Zdrój	1
Tychy	5
Piekary Śląskie	1
Knurów	1
Pszczyna	1
Ogółem	32
Sosnowiec	7
Ogółem z Sosnowcem	39

Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia religii w roku szkolnym 2021/2022
Rudziniec	1
Chorzów	1
Gliwice	2
Katowice	7
Zabrze	1
Mikołów	1
Mysłowice	2
Gmina Oświęcim	2
Dąbrowa Górnicza	1
Czeladź	1
Tarnowskie Góry	2
Rybnik	1

Jastrzębie Zdrój	1
Tychy	9
Ruda Śląska	1
Pszczyna	1
Knurów	5
Ogółem	39
Sosnowiec	7
Ogółem z Sosnowcem	46

Ilość uczniów z poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego uczęszczających na lekcje religii Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego w punkcie katechetycznym w Sosnowcu:

Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia religii w roku szkolnym 2019/2020
Dąbrowa Górnicza	1
Jaworzno	2
Sosnowiec	3
Ogółem	6

W latach 2020/2021 i 2021/2022 religia Kościoła Ewangelicko – Augsburskiego organizowana była wyłącznie dla 2 sosnowieckich dzieci.

Ilość uczniów z poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego uczęszczających na lekcje religii Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w punkcie katechetycznym w Sosnowcu:

Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia religii w roku szkolnym 2019/2020
Katowice	2
Powiat Będziński	1
Sosnowiec	2
Ogółem	5

Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia religii w roku szkolnym 2020/2021
Katowice	2
Powiat Będziński	1
Sosnowiec	1
Ogółem	4

W roku szkolnym 2021/2022 religia Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego nie była organizowana w związku z brakiem chętnych dzieci z Sosnowca.

Zestawienie ilości uczniów z sosnowieckich szkół i przedszkoli uczęszczających na zajęcia religii zorganizowane przez inne jednostki samorządu terytorialnego:

Miejsce nauki religii	Religia	Liczba dzieci z Sosnowca uczęszczająca na religię innych wyznań w roku szkolnym 2019/2020
Katowice	Kościół Zielonoświątkowy Zbór "Betania"	6
Katowice	Ewangelicko - Augsburski	2
Mysłowice	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	1
Dąbrowa Górnicza	Kościół Chrystusowa Społeczność Chrześcijańska	1
Knurów	Kościół Boży w Chrystusie	2
Zabrze	Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa	2
Katowice	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	1
Katowice	Liga Muzułmańska	2
Ogółem		17

Miejsce nauki religii	Religia	Liczba dzieci z Sosnowca uczęszczająca na religię innych wyznań w roku szkolnym 2020/2021
Katowice	Kościół Zielonoświątkowy Zbór "Betania"	4
Katowice	Ewangelicko - Augsburski	1
Mysłowice	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	1
Dąbrowa Górnicza	Kościół Chrystusowy	2
Katowice	Ewangelicko – Metodystyczny	1
Katowice	Liga Muzułmańska	1
Ogółem		10

Miejsce nauki religii	Religia	Liczba dzieci z Sosnowca uczęszczająca na religię innych wyznań w roku szkolnym 2021/2022
Katowice	Kościół Zielonoświątkowy Zbór "Betania"	2
Katowice	Ewangelicko - Augsburski	1
Mysłowice	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	1
Dąbrowa Górnicza	Kościół Chrystusowy	2
Dąbrowa Górnicza	Kościół Chrześcijański "Nowe pokolenie"	2
Zabrze	Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa	1
Ogółem		9

Liczba uczniów sosnowieckich placówek oświatowych uczęszczających na etykę:

- rok szkolny 2019/2020 – 429
- rok szkolny 2020/2021 – 419
- rok szkolny 2021/2022 – 472

Należy nadmienić, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli - kwalifikacje do nauczania religii posiada osoba, która spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w porozumieniach pomiędzy ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, a Konferencją Episkopatu Polski, a także władzami innych kościołów i związków wyznaniowych.

ZASTĘPCA PREZYDENTA

Zbigniew Kyszeński

NACZELNIK
Wydziału Edukacji

Katarzyna Wanic